

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

קובץ מיוחד ומוגדל

מגילת
פורים פרז"ת

קובץ מיוחד
בקשר עם חג הפורים

גליון ל
שנה עשירית

עליך להשליך עצמך אל תוך האש ובלבד שלא למסור את ילדיך לבתי-הספר שלהם...

תוכן דבריו הקדושים כל הלילה הי' כמעט
בסגנון אחד ובענין אחד והוא להזהיר הגדולים
על הקטנים לשמור את נפשם של הקטנים
מהחדרים המסוכנים של אחינו שונאינו
ה"יעווסקציא" ולהתרחק מהם עד מסירות
נפש ממש. וכמו למשל פנה לאחד מאנ"ש
מנעוויל וזלמן שמו ואמר לו... זלמן, כשיעשו
מדורה מעצים מיובשים ויאמרו לך בחר לך
אחת מהשתים, או שתמסור את ילדיך לידי בתי
הספר שלהם או השלך עצמך אל תוך האש,
היודע אתה מה לעשות? – עליך להשליך
עצמך אל תוך האש ובלבד שלא למסור את
ילדיך לידי בתי הספר שלהם... ובסגנון כזה הי'
דיברו כל הלילה ההוא עד התעלפותו...

(מהתועדות פורים תרפ"ז)

יוצא לאור ע"י:

"ועד חיילי בית דוד"
בית משיח, בית היינו

770 איסטערן פארקווי,
ברוקלין, נ.י.

ההקדשות, תרומות או הצטרפות לרשימת הדיוור בדוא"ל,
ניתן לפנות לדוא"ל: vaad770@gmail.com

כמו-כן, ניתן להוריד את הקובץ השבועי באתר:
www.groups.google.com/group/vaad770

**אל אחינו התמימים ואנ"ש יחיו,
שלום וברכה**

לקראת חג הפורים, הננו מוציאים לאור קובץ מיוחד - "מגילת פורים פרו"ת", ובו אגרות, שיחות, קטעי יומן ומכתבים, האורגים ושוזרים יחד את "מגילת" אירועי פורים-קטן ופורים תרפ"ז.

אירועי פורים-קטן ופורים תרפ"ז היוו ציון-דרך משמעותי ביותר בעבודת ה"מסירות-נפש" שנדרשה באותם ימים מהחסידים ברוסיה, וכנדפס בקובץ "התמים" (כהקדמה להדפסת המאמר):

"מאמר דא"ח ד"ה וקבל היהודים וכו' שאמרו - כ"ק אדמו"ר שליט"א [מוהרי"צ נ"ע] - בפורים קטן תרפ"ז בעיר מאסקווא בהיותו שמה לרגלי עניני הכלל. תוכן הדרוש והביטויים החריפים והנלהבים בפומבי - בענין הרבצת תורה, לעמוד נגד כל מונע ומעכב ולעבוד במסירת נפש בפועל ממש - עוררו תחרות גדולה בין חוגי היעווסעקציע ימ"ש - ע"י הלשנת מרגליהם שהיו בעת הדרוש - וזה שמש גורם ידוע להמאסר ל"ע בחדש סיון שנה ההיא..."

מבין השורות צפה ועולה מסירות נפשו העצומה של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע למען החינוך הטהור לשמירת תורה ומצוות במס"נ, לבלי התחשב ברודפי הדת המצירים ומציקים, ובתוצאות המרות העלולות לבוא בעקבות זאת.

מצמר לקרוא את תיאור ההתוועדות בפורים תרפ"ז כאשר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע מכה באגרופו על לוח ליבו הק', ודורש מהחסידים להעדיף לקפוץ לכבשן האש מאשר לשלוח את הילדים לבתי-הספר של היבסקציה.

וכן כאשר דורש הוא מהחסיד המפורסם ר' איצ'ה דער מתמיד להתעסק בלימודם של ילדי תש"ב, ולא - "הרי אתם של עצמכם, יהודי ירא שמים, תלמד ותתפלל כל היום, אבל איתי אין לכם שום שייכות כלל וכלל..."

...

בתקווה שהקריאה בקובץ זה תפעל על כאו"א תוספת מרץ וחיזוק ההתמסרות לעבודה היחידה שנותרה "להביא התגלות בפועל בעולם", מתוך ציפיה ובביטחון גמור אשר תיכף ומי"ד ממ"ש נחזה ונראה בהתגלות הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ויכריזו כולם יחדיו, בקול גדול ובהתבטלות מוחלטת, את ההכרזה הנצחית, המביאה לידי ביטוי את התמסרותנו והתקשרותנו אליו, ופועלת התגלותו המיידית בגאולה האמיתית והשלימה:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ועד "חיילי בית דוד"
770 בית משית, בית חיינו

ימות המשיח, חג הפורים ה'תשע"ב - "ביאת משיחא"
שנת הק"י להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
וס"א שנה לנשיאותו

מסירות-נפש בין ספסלי ההתוועדות

למאסר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בסיון תרפ"ז, קדמו התוועדות בפורים-קטן ובפורים תרפ"ז, שהצטיינו שתיהן בדיבורים עזים על ההכרח למסירות-נפש כנגד היבסקצייה רודפי הדת, ובשניהן נכחו מרגלים מטעם היבסקצייה... • לפנינו לקט אגרות, שיחות, קטעי יומן ומכתבים, היוצרים יחד את מגילת המאורעות של פורים פרז"ת

פורים-קטן תרפ"ז: אדמו"ר הריי"צ נ"ע מתוועד עם אנ"ש והת' בביה"כ חב"ד במוסקבה ומבטיח לחזור למחרת מאמר

לפנינו חלק נרחב ומרתק מיומן "פורים-קטן תרפ"ז" של אדמו"ר הריי"צ נ"ע, בו הוא מספר בארוכה אודות תוכן ההתוועדות ביום ד', י"ד אדר-ראשון, עם אנ"ש והתמימים, ובפרט - עם תלמידי הרי" לנדא ע"ה, חברי "תפארת בחורים":

בשעה ראשונה הלכתי לרב"ש לאכול את סעודת הצהרים ולשם באו מלאכות מחברת תפארת בחורים - תלמידי הרב ר"י לאנדא - מבקשים כי אבוא להתועד עמהם ועם ידידינו אנ"ש והתמימים בביהכנ"ס ליובאוויטש לרגלי שמחת היום.

מצאתי לנכון מאוד למלאות את בקשתם ובשעה השלישית באתי לביהכנ"ס הליובאוויטשי ומצאתי את ידידינו אנ"ש והתמימים ובראשם הרב יצחק הורוויץ; את חברי תפארת בחורים ומורם הרב ר"י לאנדא בראשם.

תוכן ההתוועדות:

הוכחה והתעודדות לחברי תפארת בחורים להיות חזקים יותר בשמירת שיעורי הלימוד. העיקר אשר כל אחד מהם ישפיע על חבריו ומכריו ויעשה סביבה של לומדי תורה ומקבלי עול מלכות שמים במסירות נפש ולעמוד בכל תוקף עוז נגד היעווסעקציא ומפירי הדת. ספרתי את אשר שמעתי מכ"ק אדמו"ר הרה"ק - קיץ תרנ"ד, אשר באחד הפעמים שכ"ק

כל אחד מהם ישפיע
 על חבריו ומכריו
 ויעשה סביבה
 של לומדי תורה
 ומקבלי עול מלכות
 שמים במסירות
 נפש ולעמוד בכל
 תוקף עוז נגד
 היעווסקציא

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בעת התוועדות

אדמו"ר הזקן היה אצל כ"ק מורו המגיד במעזריטש והגיע המועד שהיה צריך לנסוע לביתו, הלך המלאך הקדוש ללותו, וכשקרב כ"ק אדמו"ר הזקן לעלות אל העגלה, אמר המלאך אל בעל העגלה: "זאלסט שמייסען די פערד ביז וואנען זיי זאלען ווערן אויס פערד" [הצלף בסוסים עד שיחדלו מלהיות סוסים].

כשמוע כ"ק אדמו"ר הזקן את דברי המלאך הקדוש: "זאלסט שמייסען די פערד ביז וואנען זיי זאלען ווערן אויס פערד", לקח את תרמילו וחזר להאכסניא שלו ואמר כי המלאך הקדוש עורר אותו לדרך חדשה בדרכי העבודה וצריך הוא להוראה פרטית בעבודה החדשה, כי עד עכשיו ידע רק דרך אחד בעבודה: "מען בעדארף שמייסען די פערד זיי זאלען וויסען אז זיי זיינען פערד". אבער "שמייסען ביז זיי זאלען ווערן אויס פערד" דאס איז גאר א נייער דרך. [=צריך להצליף בסוסים שיידעו שהם סוסים, אך להצליף בסוסים עד שיחדלו מלהיות סוסים זה כבר דרך חדשה לגמרי]. הר"י הורעוויץ: "הסוס יודע שהוא סוס והוא לא מתבייש בעובדת היותו סוס" ויבך ושיחה חמה מתלקחת בינו ובין הרב ר"י לאנדא שארכה כשעה.

אחרי אשר הושקטה המריבה בחלוקי דעות אם עבודת הלב עיקר – דעת ר' יצחק – אם עבודת המוח עיקר – דעת ר' יעקב – ואחרי אשר הנאספים התעוררו לרגלי הניגונים, בארתי את הספור הנזכר בשני אופני העבודה על פי נושא זה.

כתיב: "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", הנה על ידי הבירורים של הדברים הגשמיים בקיום התורה ומצוות הנה "והחיות נושאות", שנושאות את הכסא עם האדם שעל הכסא באין סוף ברוך הוא כי לא אדם הוא.

כן מבואר הענין בדא"ח.

ממוצא דבר אנו יודעים שהתכלית היא העליה בבחינת "כי לא אדם" שלמעלה במדריגה ממדריגת אדם, וטעם היות ד"אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי", ופירושו בזה: מה שאנכי

יש מסירות נפש ויש מסירות נפש. יש מסירות נפש בכוח ויש מסירות נפש בפועל. עם היות ששניהם מוסרים נפש ממש, בכל זאת יש הפרש ביניהם

מי שאנכי עשיתי ארץ, הוא בשביל האדם, וכתוב "ואתנה צאני צאן מרעיית אדם אתם" ואמרו רז"ל אתם קרויים אדם, והאדם הלזה הנה תכליתו הוא בראת", בגימטריא תרי"ג שיקיים את המצוות, דזהו דרך אחת בעבודה, והוא להיות במדריגת אדם, והדרך השניה בעבודה היא עליית מדריגת אדם במעלה עליונה יותר והוא מדריגת כי לא אדם הוא.

עם היות אשר עניני העבודה וסדרה הוא בדרך מלמטה למעלה, אבל ההשפעה בכוחות הנפש באה מלמעלה למטה.

העבודה, היינו ההכשרה והתיקון היא מלמטה למעלה, תחלה צריכים להכשיר ענין המעשה, ולמעלה ממנו הדיבור ולמעלה ממנו המחשבה ולמעלה ממנו המדות ולמעלה ממנו השכל ולמעלה ממנו הרצון ולמעלה ממנו התענוג, כי כל אחד הנה לבד תיקונו והכשרתו הפרטית, הנה הוא בסיס ויסוד מוסד למה שלמעלה ממנו.

אבל ההשפעה ונתינת כוח על העבודה הוא רק בדרך מלמעלה למטה, שהתענוג מעורר את הרצון או הרצון מעורר את התענוג, כי בתענוג ורצון אין לנו הכרח חיובי מי קדום למי, ושניהם כאחד משפיעים פעם בשכל ופעם במדות ופעם במחשבה.

שלשה אלה: מחשבה, מדות ושכל, הם כוחות מתמידים, דכשם שהמחשבה מרוממת את הדיבור ומשפילתו, לטהרו או לטמאו, לקדשו או לחללו, כן גם השכל מרים את המדות או משפילן ובכוחו לזככן או לעכרן.

וכל זה בא מהשפעת התענוג והרצון, דכל כוחות הנפש תלויים בתענוג ורצון, במה ש"מונח" העונג והרצון של האדם – כך הם משפיעים על כוחות הנפש.

אמנם כל זה הוא סדר העבודה בדרך הראשון שהיא העבודה דמדריגת אדם, להכשיר ולתקן עצמו להיות אדם, אבל לא זהו עיקר האדם ותכליתו, והיינו דעבודה זו היא רק מבוא להעבודה האמיתית, להעלות עצמו למדריגת "כי לא אדם הוא", והוא מה שהתענוג והרצון שלו הוא התענוג והרצון שלמעלה, מה שלמעלה הוא תענוג ורצון, זה גם התענוג והרצון שלו, בלי תחושה עצמית מה הוא רוצה, כי הוא כבר "לא אדם" דהיינו, שכל מהותו – מהכוח הנמוך ביותר, כוח המעשה, עד לכוח הנעלה ביותר, כוח התענוג, הוא משעבד לאלקות במסירות נפש בפועל.

יש מסירות נפש ויש מסירות נפש. יש מסירות נפש בכוח ויש מסירות נפש בפועל. עם היות ששניהם מוסרים נפש ממש, בכל זאת יש הפרש ביניהם: דמסירות נפש בכוח הוא מה שבעל המסירות נפש יש לו איזה תקוה בעילה וסיבה שבה ועל ידה ינצל, והגם שאין מונע עצמו מלמסור נפשו, אבל עם זה יש לו זיק תקוה כי ישאר בחיים, אבל מס"נ בפועל הוא שאין לו שום זיק תקוה בעילה וסיבה להינצל, ועוד יותר – שאינו חושב אודות זה כלל.

לא רק שלא להתפעל
מהם, אלא לעמוד
חזק בכל תוקף עוז
כנגד המהרסים
את כל מוסדות דת
ישראל שלא על פי
חק ולפרסם את חוקי
הממשלה בהנוגע
ללמוד תשב"ר

בית הכנסת חב"ד במוסקבה - מארינה רושצ'ה

ובעומק הענין, ההפרש ביניהם הוא: דמסירות נפש בכוח הוא שמוסר נפשו על הדבר
ההוא אבל מחשבתו היא על אודות עצמו, שהוא מוסר נפשו ויש לו תענוג בזה וכמו רבי
עקיבא שמסר נפשו על קידוש השם בשביל לימוד התורה, הרי מסר נפשו בשביל התורה,
אבל עם זה הנה מעצם המסירות נפש התענג. מה שאין כן המסירות נפש דאברהם אינו
ע"ה לפרסם אלקותו יתברך בעולם, היה לו מסירות נפש בפועל על זה, ולא חשב אודות
עצמו כלל. הרי שהמסירות נפש בפועל הוא חלק מהפעולה עצמה ואין כוונתו בשביל עצמו
ולא כלום, אבל מסירות נפש בכוח עם היות שהוא מוסר נפשו בפועל אבל המסירות נפש
שלו אינו חלק הפעולה עצמה כי אם חלק ממנו מה שהוא מוסר נפשו, ובחינת ומדריגת "כי
לא אדם הוא" בעבודה, הוא השעבוד והמסירה לאלקות בכל כוחות נפשו, מהכוח היותר
תחתון דמעשה עד הכוח היותר עליון דתענוג, בדרך מסירות נפש בפועל.

והנה, לעלות ולהגיע לבחינת ומדריגת "כי לא אדם הוא" בעבודה, הוא בשתי פנים:
בנשמה דאצילות, בין נשמה דאצילות ממש ובין נשמה דאצילות שבבי"ע ומה גם נשמה
כללית הוא בדרך מלמעלה למטה: מה שיחידה דנשמה משפעת בפרטי המדרי' דנשמה
ובכל אדם - הנה להגיע ולעלות לבחינת ומדריגת "כי לא אדם הוא" בעבודה, הוא על
ידי העבודה בקבלת עול, המגיעה לרום המעלות, אשר ביכולת כל אדם להגיע לזה, וכמו
שנראה במוחש ביתרון בעלי העבודה על בעלי ההשכלה.

בתור הוכחה ביארתי בקצרה ההבדל בין שני ארזי לבנון חסידי חב"ד: הגאון החסיד הר'
אייזיק מהאמיל והגאון החסיד הר' הלל מפאריטש, שניהם משכילים בדא"ח ושניהם בעלי
עבודה, אלא ההבדל הוא שהר' אייזיק עובד ועיקרו משכיל והר' הלל משכיל ועיקרו עובד,
והסברתי ביתרון העובד על המשכיל.

כשראיתי את הקשבתם של הנאספים והתענינותם לשמוע, מצאתי שהזמן והמקום
מסוגל להתעוררות רבים על אודות המצב בהוה.

יתרון מעלת העבודה בקבלת עול, נראה במוחש בזמן הזה, שעמדה היעווסקציא לרדוף את מקיימי התורה ומצוות, הנה על ידי המסירות נפש בקבלת עול, היינו לא רק שלא להתפעל מהם, אלא לעמוד חזק בכל תוקף עוז כנגד המהרסים את כל מוסדות דת ישראל שלא על פי חק ולפרסם את חוקי הממשלה בהנוגע ללמוד תשב"ר: אשר חמשה ילדים יכולים ללמוד אצל מלמד אחד וכל אב רשאי לשכור מלמד לבניו, כן כל עדה של שלשים יכולים להחזיק בית תפלה ולהבדיל בית טבילה על חשבון עצמם, את החוקים האלה של הממשלה צריכים לפרסם לכל.

בא החסיד רב"ש בשליחותו של מר פוכס א.ל. כי קראוהו לגבא"ו ושאלוהו אודותי, ודעתו כי עלי לעזוב את העיר כי אורבים לי ועוד טרם כלה רב"ש לדבר צלצל התליפון

כל ישראל, אחינו, אזרחי המדינה, מהדרים לקיים את חוקי הממשלה בדיוק ובזריזות. טוב הדבר, כי כולנו כאחד זוכרים את הצרות אשר סבלנו וכל האכזריות שסבלנו מהמשטר הישן, ורז"ל מזהירים אותנו להתפלל בשלומה של מלכות – כמובן הבלתי נוגעת בדתנו ותורתנו ומה גם העוזרת.

הרבה, אם לא רוב אחינו בני ישראל, טועים לחשוב אשר החברה שמכנה עצמה בשם יעווסקציא, יסדה הממשלה, או גם שיש לה איזה יפוי כוח מהממשלה. החברה יעווסקציא יסדו אנשים אחדים צוררי הדת והיהדות ושונאי ישראל ויאספו אליהם מצעירי אחינו קלי הדעת אוהבי בטלה ורודפים אחרי תענוגות בשריים שבהפקירה ניחא להו, ובחיליהם אלה רודפת היעווסקציא את שומרי מצוה.

מנהלי היעווסקציא הם מחלאת מין האנושי, שקרנים, כזבנים ואכזרים, ובלי ספק יתגלה קלונם בגניבות ומעילות ואיש על רעהו יעליל להורידו לשחת למען בצר עמדתו הוא, ויבוא רעהו ויגלה ערמתו ויוריד גם אותו לשאול, אבל עד אז יכולים המה – היל"ת – להרוס את מבצרי הדת.

עלינו כולנו כאחד ללכת שלובי זרוע עד חברת צוררי תורתנו ודתנו, היעווסקציא הארורה ימ"ש וזכרה, ועל כל אחד ואחד מאתנו לפרסם את האמת הגמור: (א) בחוקי הממשלה בהנוגע ללימוד התורה ולשמירת המצוות. (ב) אשר החברה יעווסקציא היא חברה פרטית ואין לה שום יפוי כוח של מוסד הממשלה. (ג) החברה יעווסקציא נוסדה על יסוד כפי', מה שהוא נגד היסוד העיקרי של החופש. (ד) בכל עיר ומושבא אשר חברי היעווסקציא יתערבו בעניני הדת יפנו בדרישת עצה אל הקהלה במאסקווא.

ההתעוררות הלהיבה את הנאספים.

הנאספים דרשו כי אחזור מאמר חסידות והבטחתים לחזור מחר ביום ה' אחר תפלת ערבית.

לאחר ההתוועדות מתקבלת ידיעה כי הג.פ.א.ו. חוקרים אודות כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ומזכירו הרב מרוזוב נאסר

מר א. ומר ש. מביטים עלי בעיני חמלה - דבר השנאו לי במאד - והרבנים ק. וז. ונג. יושבים כפופי ראש ונמוכי רוח ורק האחד שהתעודד הוא רב"ש באמרו חסיד צריך להתחזק

לפנינו חלק נוסף מיומן "פורים-קטן תרפ"ז", בו מספר אדמו"ר הריי"צ נ"ע על המאורעות שלאחר ההתוועדות ביום ד', כאשר הגיעה אליו ידיעה שהג.פ.א.ו. חוקרים אודותיו:

...בשעה תשיעית בא החסיד רב"ש בשליחותו של מר פוכס א.ל. כי קראוהו לגפא"ו ושאלוהו אודותי, ודעתו כי עלי לעזוב את העיר כי אורבים לי ועוד טרם כלה רב"ש לדבר צלצל התיליפון בידיעה שמלענינגראד חפצים לדבר, ובעוד כרבע שעה יתקיים הדיבור.

הידיעה על אודות הדיבור מלענינגראד עשתה עלי רושם עז. איני יודע מפני מה, ואוכל רק לתארו בפתגם הזה: אשר תמורת הרוח הטובה - די גוטע שטימונג - ועליצות נפשי כשתים או שתיים וחצי שעה מקודם, בשעת שיחתי בבית הכנסת אודות ההתנגדות להיעווסקציא - הנה תמורת זה, עתה, כרגע שמעי כי רוצים לדבר מלענינגראד, נפלה רוחי בקרבי - א שלעכטע שטימונג - בהתרגשות פנימית.

הרב ק. והרב ז. מתפלפלים אודות הדיבור התיליפון המיועד לבוא בקרוב ובאים לידי מסקנא שהוא שייך אלי, ומר נ.ג. יושב אצל התיליפון ומחכה.

רגשות עצבי מתגברות מרגע לרגע ובה בשעה הרגשתי את תוכן נושא המשל המבואר בדא"ח על רעש האופנים דהנה ההבדל בין שיר האופנים לשיר השרפים הוא, דשיר השרפים הוא בשפה ברורה בנעימה קדושה, ושיר האופנים הוא ברעש, וטעם הדבר הוא דהשרפים עמידתם בעולם הבריאה שהוא עולם ההשגה ולהיות כי השרפים משיגים את האור האלקי בהשגה גמורה לכן הנה השיר שלהם הוא בשפה ברורה, אבל האופנים שומעים השיר של השרפים ורואים שהוא דבר נפלא אבל אינם כלים להשיג לכן הנה השיר שלהם הוא ברעש כמשל האדם השומע איזה דבר ואינו יודע מה הוא, הנה הוא מרעיש כי מי שיודע איזה דבר בכירור בין שהוא דבר טוב ובין שהוא דבר בלתי נעים או גם רע הנה המוח שליט על הלב אבל כאשר יודע ואינו יודע הנה הוא מרעיש, ובכל אופן מתרגש. פעמון התיליפון השמיע קולו ומר נ.ג. לקח את התיליפון לשמוע, בחדר

מזכיר כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע - הרה"ח הרב א"ד מרוזוב ע"ה

הושלך הס, פני היושבים מוסבים אל התליפון ומביטים בעיניים טרוטות ובפיות פתוחים על מר נ.ג. ואני הנני רואה כי פני נ.ג. מתחלפים מאודם ללובן ומלובן לאודם ואבין כי שמועה רעה היא.

מר נ.ג.: תמול לילה בקרו בבית דירתו של האד"ם וחפשו במשך כל הלילה, ולא מצאו שום דבר, היום צהרים באו שנית ועשו חיפוש במשך חמש שעות ולא מצאו כל מאומה וטרם צאתם לקחו את האד"ם אתם למאסר. מר ב.ח. כבר נסע ויבוא מחר בוקר, מבקשים להתחשב עם דעתו כי המצב רציני.

פני הרבנים ק. וז. ומר נ.ג. ורב"ש קבצו פארור, ובטח גם פני אני כפניהם ואין מראה לנגדי ולא אוכל לדעת ברור, אמנם בהנוגע להתרגשותי הנה אחר הידיעה נרגעתי במדה ידועה והנני מתפלא על עצמי.

מר א. ומר ש. מביטים עלי בעיני חמלה - דבר השנאוי לי במאד - והרבנים ק. וז. ונ.ג. יושבים כפופי ראש ונמוכי רוח - נידעו שלאגון - ורק האחד שהתעודד הוא רב"ש באמרו חסיד צריך להתחזק בדרכי העבודה, ומכל שכן רבי בן רבי בן בנו של רבי עד מורנו האדמו"ר הזקן ביחס בשרי וביחס נשמתי עד משה רבנו - צריך להתחזק בדרכי העבודה.

אספר לכם מה ששמעתי מכ"ק אדמו"ר נ"ע בי"ט כסלו תרנ"ז בהיותו מתאכסן בחצרה של מרת מרים ובני' האחים מאנעסזאהן בקאלפאטשני פארעאולאק.

כ"ק אדמו"ר אמר מאמר פדה בשלום נפשי ואחר כך דיבר בענין החסידים ובמעלות החסידים שהנם אנשים שונים לגמרי בטבע תולדותם. חסיד הוא בטבעו פיקח, הוא בטבעו תקיף בדעתו, לחסיד יש אש שלהבת, לחסיד יש כוח הביטול, לחסיד יש חוש הריח - אשר כל הדברים הללו הם מעלות גדולות באם מנצלים זאת בעבודה על פי תורת החסידות.

כל המעלות הטובות הללו ועוד ענינים, פעל הרבי בחסידים על ידי עבודת מסירות הנפש שלו. אברהם אבינו, על ידי עבודת מסירות הנפש שלו - עשה יהודים, והרבי על ידי מסירות הנפש שלו - עשה חסידים.

היום מלאו למעלה ממאה ועשרים שנה מאז שהרבי גילה את דרך חסידות חב"ד - תקל"ד - ברבים, ובאמצעות המסירות נפש הגדולה ביותר, חניך והדריך חסידים עד שב"ה הקים דור דעה.

כל המעלות הטובות, במוחין ובמדות, כל העבודות הטובות בתורה ובמצוות, בעבודה שבלב, שחסידים פעלו במשך 123 השנים, ומה שחסידים יפעלו מכאן ולהבא עד לביאת משיח צדקנו - כל זה הוא של הרבי. אי אפשר אפילו לשער כלל לא רק את השכר של הרבי אלא גם את הזכות של הרבי. זה בטוח שחסיד ההולך בדרכי רבנו וזקוק לעזרה ברוחניות או בגשמיות - הוא לומד כמה שורות תניא על מנת לעשות ולקיים ואומר: רבי! אני זקוק

נעים היה לי לשמוע חזרת שיחתו הקדושה של כ"ק אאמו"ר, אבל עם זה לא עשה עלי שום רושם של חיזוק בזכרי אזהרת כ"ק אאמו"ר . . במסירות נפש בפועל

לברכה וישועה בדבר זה – עליו לפרט ענינו בקצרה – אזי השי"ת ודאי יעזור לו בזכותו של רבנו.

סיפורו של רב"ש עשה רושם על השומעים שהתעודדו לומר בודאי יעזור השי"ת, ואני אף כי נעים היה לי לשמוע חזרת שיחתו הקדושה של כ"ק אאמו"ר, אבל עם זה לא עשה עלי שום רושם של חיזוק בזכרי אזהרת כ"ק אאמו"ר הרה"ק במסירות נפש בפועל [ראה מסגרת בע' 26]. בקשתי את הנאספים אשר הידיעה תשאר בסוד, ומסרתי על ידי נ.ג. לבנציון ולאברהם יוסף להיות מוכנים להתועד מחר בשעה י"א ואקבל ברכת הפרידה ואסע לסט. וואר.

המצות, הדגשתי
הדיבורים בהדגשה
מיוחדת, מבלי
התחשב אשר
אזנים לכותל, ובעת
ההתוועדות חזרתי
עליהם בהטעמה

(יומן 'פורים-קטן תרפ"ז' של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע
- לקו"ד ח"ה ע' 1324 ואילך)

למרות החששות: כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע חוזר מאמר דא"ח ומאריך בהכרח במסירות נפש כנגד גזירות היבסקצייה

לפנינו שתי חלקים מאגרות שונות, בהם מתאר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע את המשך השתלשלות המאורעות. בקטע הראשון, מאגרת מתאריך ט"ו חשון תרפ"ה, מזכיר אדמו"ר הריי"צ נ"ע בקצרה שחזר מאמר דא"ח ד"ה "וקבל היהודים" ובאותו מעמד היו שלוחי היבסקצייה. הקטע השני הינו מאגרת נוספת שלו, מתאריך א' כסלו תרצ"ז, שנכתבה באוטואצק, בה הוא מאריך יותר אודות פרטי ההתוועדות בה חזר את המאמר, מציין כי למרות החששות לא רצה לבטלה, ומספר אודות אופיים של חלק ממשתתפיה:

"ביום ה בקר . . . הודעתי אשר להיות היום פורים קטן בדעתי לבוא להתפלל ערבית במנין ליובאוויטש ולדבר דא"ח, וכפי שת"ל במאסקווא נמצאים כהיום בערך כארבעה מנינים איש יחיו [מאנ"ש] כן ירבו, הם פרסמו איש לרעהו, ובשעה השישית ערב נסעתי לשם, ות"ל חזרתי דא"ח המאמר וקבל היהודים, ותוכן המאמר הוא מתאים אל המצב של מדינתנו בהנוגע ללימוד עם נערים קטנים. ודיברתי ת"ל בשפה ברורה, כדיבור חד וחלק לעורר ללמוד ברבים, ולהחזיק לומדי תורה, וכי מרדכי בעת גזירת המן קיבץ כ"ב אלף תינוקות ללמדם תורה.

באותו מעמד היו גם מסופרי מכתב-עת [של היבסקצייה] "אמת" שהוא שקר, וגם היה קארספאדענ' [ידיעה על כך] בהמכתב-עת בקצרה, כשלושה שעות שהיתי בבית הכנסת.

(אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"א ע' תרלב,
ובתרגום ללה"ק - בלקו"ד ח"ה, ע' 1284)

הרב ר"י לנדא

ר"י הלוי מסקאליק-זורוויצער

לא זו בלבד שהם בעצמם בחייהם הפרטים, צריכים להיות איתן וחזק בשמירת קיום המצות מעשיות בכל הידורן . . אלא עוד זאת לעשות סביבה של לומדי תורה

...בשנת תרפ"ז פורים קטן שחל ביום ד' הייתי במאסקווא, אנ"ש והתמימים שיחיו הכינו התועדות בבית הכנסת דחסידי חב"ד. ביום ההוא בבוקר נודעתי כי במקום מגורי או בהאטעל סיבירסקי שאלו עלי, גם השיבו אורב לספור צעדי, תחלת הערב הודיעו לי מליענינגראד כי - ל"ע - אסרו את אחד מקרוביי, ומפחדים אודותיי, בכל זה לא חפצתי לבטל את התועדות.

ההתועדות היתה באותה שעה הקבועה ואז חזרתי ברבים המאמר וקבל היהודים את אשר החלו, ובמקומות רבים בהדרוש דובר אודות מסי"נ, על תורה וקיום המצות, הדגשתי הדיבורים בהדגשה מיוחדת, מבלי התחשב אשר אזנים לכותל, ובעת ההתועדות חזרתי עליהם בהטעמה מכוונת לעורר את הלבבות כפי צורך השעה ההיא.

בין המסובים היו כשלישים - כ"י - צעירים, רובם ככולם מהלומדים בבית ספר גבוה, ועם זה הנה ע"י התעוררותו של הרב ר"י ש' לנדא - מי שהי' איזה זמן רב בליבאווע - עשו להם אגודת תפארת בחורים, וקבעו עתים לתורה, גם למדו דברי חסידות.

בעת ההתועדות, הנה ידידנו הרה"ח ר"י ש' הלוי שהי' אז נוכח אמר כי צעירים הללו המוסרים נפשם על שמירת השבת וקיום המצות וגם קביעות עתים לתורה צריכים לקרבם.

אחד מזקני אנ"ש שהי' באותו מעמד ויודע בצערן של התלמידים ההם אמר אז כי צעירים הללו צריכים לנשקן.

ביום ההוא בבוקר: ביומן "פורים-קטן תרפ"ז", הנדפס לעיל, משמע שהי' זה ג"כ ביום ד' בערב, ואילו אמירת המאמר היתה למחרת, ביום ה'. המערכת.

בשנת תרפ"ז פורים קטן: ראה גם אג"ק שלו, ח"א אגרת שמ (ע' תרלא). (הובאה בע' הקודם).

אסרו את אחד מקרובי: הוא המזכיר הר' אלחנן דוב מרוזוב (כנ"ל שם).

תפארת בחורים: אודותה - אג"ק שלו ח"ב אגרת תטז, ובהנסמן בהערות שם.

ר"י ש' הלוי: ר' יעקב הלוי מאסקאליק (זוראוויצער). וכן צריך לתקן בס' התולדות ח"ג ע' 73 בשוה"ג.

לעמוד "במסירת
נפש בקיום התורה
והמצות בפועל"
וביחוד על החנוך
- מבלי להתחשב
עם האויב "הוא
שונא הלוחם בגלוי"
ומבלי להתחשב עם
המתנקם

ואני אם כי כבדתיים במאד, וע"י הרב ר"י שי' לנדא עזרתי
בחזיון אגודתם בכל מה דאפשר, הנה עם זה לא כחדתי
במה שלבי אמר לי כי צעירים הללו בודאי צריכים לקרנם,
כמו שאמר הרה"ח הר"י שי', גם לנשקם כמו שאמר ר' פרץ
הזקן, אבל עם זה הנני אומר כי צריכים להלקותם - כדאמרי
החסידיים געבן קארקעס - כי באמת הלא הצעירים הללו
היו צריכים ללמוד בישיבה, ואז הנהגתם היתה באופן אחר
לגמרי, אלא מאחר שהם הלכו לכרמים אחרים, הנה הנהגתם
זו ששומרים השבת מקיימים את המצות וגם קובעים עתים
לתורה, משתבחת בכמה שבחים.

העת אומרת, אשר כל אחד ואחד מהצעירים והצעירות
יחיו, הנה לא זו בלבד שהם בעצמם בחייהם הפרטים, צריכים להיות איתן וחזק בשמירת
קיום המצות מעשיות בכל הידורן, ולהתגאות - שטאלצירן - בגאון יעקב, אלא עוד זאת
לעשות סביבה של לומדי תורה ושומרי מצוה.

כל אחד מהצעירים וכל אחת מהצעירות צריכים להתעורר ולעמוד בראשי השורה של
עבודה ותעמולה, לתפוס מקום חשוב בעבודה של מרץ על שדי החינוך, לדבר אל ההורים
ואל האבות כלשונם ואל האמהות כלשונם. ולשניהם כאחד להראות באצבע, ולדבר בשפה
ברורה על אודות החינוך הפרוע.

הפקחת עיני ההורים על החינוך הפרוע, התאמצות המורים והמורות וידיעת האחזיות
הגדולה המוטלת עליהם, הנה בעזרתו ית' יביא הרבה ילדים וילדות נערים ונערות אל בתי
ספר היראים.

אבל עם זה על המורים לדעת כי עליהם המצוה והחובה לעורר בלב התלמיד תשוקה
אל לימוד התורה בכלל, ותלמיד בעל כשרון לעורר בו התשוקה להיות גולה למקום תורה,
זאת אומרת אשר כל ענין המוסד תורה ודרך ארץ אינו אלא פרודור אל היכלי התורה אשר
עיקרם הוא בהישיבות של תורה ויראת שמים...

אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ד, ע' טז,
נדפסה גם בספה"מ תרפ"ז ע' רפג, ובספה"מ תשי"א ע' 215.

בקובץ "התמים" נכתב כהקדמה להדפסת המאמר: "בקשר עם "היובל שנת עשירית"
לצאת כ"ק אדמו"ר שליט"א לחירות ממאסרו בלענינגראד הננו מדפיסים פה מאמר
דא"ח ד'ה וקבל היהודים וכו' שאמרו - כ"ק אדמו"ר שליט"א - בפורים קטן תרפ"ז בעיר
מאסקווא בהיותו שמה לרגלי עניני הכלל. תוכן הדרוש והביטויים החרिפים והנלהבים
בפומבי - בענין הרבצת תורה, לעמוד נגד כל מונע ומעכב ולעבוד במסירת נפש בפועל
ממש - עוררו תחרות גדולה בין חוגי היעווסעקציע ימ"ש - ע"י הלשנת מרגליהם שהיו

בעת הדרוש – וזה שמש גורם ידוע להמאסר ל"ע בחדש סיון שנה ההיא. בארוכה אדות העת ההיא שהי' כ"ק אדמו"ר שליט"א במאסקווא ורושם האדיר והחזק שפעל הדרוש מובא להלן עמוד ע"ו במכתבו של אחד הרבנים שהי' שם באותו מעמד] [נדפס להלן ע' 16].

לפנינו חלק מהקדמת כ"ק אד"ש מה"מ למאמר ד"ה "וקבל היהודים" – שי"ל בקונטרס פורים תשי"א – אודות תוכנו:

תורתנו לכל חלקי תורת חיים היא ונצחיית היא, ופירש כ"ק מו"ח אדמו"ר "תודת חיים – תורה הנותנת הוראה לכל אחד ואחת בחיים היום יומיים", בחיי הפרט ומכל שכן בחיי הכלל. וכמה ענינים שבתורה, שבהשקפה ראשונה, יש לדמות שאין להם שייכות לחיים המעשיים בימינו אלה, או למצב שאנו נמצאים בו עתה, הנה אחרי העיון יש למצוא גם בהם דוגמא למצב ההוה אם בדקות או להיפך, וללמוד מענינים אלו הוראות ברורות וציווים מוחלטים בהנוגע להפועל: קום ועשה, או השמר לך פן תעשה

וכן הוא בהנוגע להמאמר הנדפס בזה.

דורש הוא בחזקה לעמוד "במסירת נפש בקיום התורה והמצוות בפועל" וביחוד על החנוך – מבלי להתחשב עם האויב "הוא שונא הלוחם בגלוי" ומבלי להתחשב עם המתנקם "הוא שונא נסתר ועולל עלילות ... בענין הנקמה שהוא יוצא מגדר החיק".

ומבטיח, אשר, תנוקות אלו, שימשיכו להיות תנוקות של בית רבן, או שיעשו עתה תנוקות של בית רבן למרות כל הגזירות וההפחדות התחבולות והערמות – הנה למודם וחנוכם הוא הוא שישבית אויב ומתנקם אלו ואדרבה, על ידי מסירת נפש זו יזכו לגאולה.

גם עתה הנה בכל מדינה ומדינה נמצאים כאלו, אם אויבים הנלחמים בגלוי אם מתנקמים הנלחמים בתחבולות, אבל כוונתם אחת היא השליטה בתינוקות, והמטרה כמטרת אחז "אם אין קטנים אין גדולים . . . אין תלמידים . . . אין חכמים . . . אין תורה . . . אין הקב"ה משרה שכינתו בעולם".

וכאז כן הובטח גם עתה, אשר ע"י המס"נ והעמידה בלי חת בקיום התורה ומצוות ובענין החינוך בפרט, הנה כל התחבולות והגזירות "שתשכח ח"ו תורה מישראל" ולהדיחם ח"ו מאלקות, לא יועילו, והילדים יהיו "לאותות ולמופתים בישראל" ו"היסוד להיות ועמך כולם צדיקים".

וגדול כח מסירת נפש זו לזכות על ידה לגאולה השלימה והאמיתית, שתבוא במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

מסגנון הדבור הבינן כי חברי הג.פ.או. המרכזי מעיינים בימים ההם אודות הרבי, וכי המצב רציני, ויען להם: את הרבי שניאורסאהן מכיר הוא בטוב זה רבות בשנים

בליל י"ג אדר-ראשון ה'תשד"מ, בעת ביקורו של האדמו"ר מאוסקוב, תיאר כ"ק אד"ש מה"מ את המאורעות שסביב אמירת המאמר ע"י כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע, שהי' א' הסיבות למאסרו:

בתקופה ההיא ידע כבר כ"ק מו"ח אדמו"ר שמסתכלים בעין לא טובה על פעולותיו בשטח הרבצת היהדות, וסופרים את צעדיו כו', ואעפ"כ, בהיותו בפורים קטן [תרפ"ז] במוסקבא (לרגל עבודתו בענייני הכלל), הודיע שבדעתו לומר מאמר חסידות בבית הכנסת דליובאוויטש, מבלי להתחשב בסכנה שהיתה כרוכה בדבר, בפרט במוסקבא - "עיר הבירה" של "אבי אבות" כו'.

כאשר א' הגבאים דבית הכנסת ניסה להעמיד את כ"ק מו"ח אדמו"ר על חומרת המצב, שבדאי יהיו נוכחים במעמד זה גם "מרגלים" מ"יבסקצ'י", שיעקבו ויקשיבו לכל הגה היוצא מפיו, ואם ייאמרו דברים שאינם לפי רוחם - הרי זו סכנה לו, לכל קהל השומעים, לגבאים ולבית הכנסת כו', ובודאי יודע הוא שעם ה"ממשלה" אי אפשר לשחק... - שמע כ"ק מו"ח אדמו"ר את דבריו בשימת-לב הראויה, והפטיר, שאעפ"כ בדעתו לומר מאמר חסידות ברבים.

לשעה הקבועה הי' בית הכנסת דחסידי חב"ד מלא מפה אל פה, וכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר בהתלהבות עצומה את המאמר ד"ה וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, שבו דובר אודות מסירת נפש על קיום התורה ומצותיה, ובמיוחד - מסירות נפש על חינוך ילדי ישראל, "עוללים ויונקים", עליהם נאמר "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גו' להשבית אויב ומתנקם", היינו, שלימוד התורה דתינוקות של בית רבן - "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", "אין עוז אלא תורה" - פועל את הענין ד"להשבית אויב ומתנקם", כפי שמצינו בימי מרדכי, שלא התפעל מגזירת המן, ואסף כ"ב אלף תינוקות של בית רבן ולמד עמהם תורה, עד שצעקו והכריזו שמוכנים הם למסור נפשם על עניני יהדות, "עמך אנו". וכאשר המן שמע שילדי ישראל אומרים "אל תירא גו'", "עוצו עצה ותופר גו'", "ועד זקנה גו'" - ידע שגזירתו בטלה ומבוטלת.

זה היה תוכנו של המאמר - בידעו שבמעמד זה נוכחים "מרגלים", ובידעו את גודל הסכנה הכרוכה בדבר!

ואמנם, כעבור חדשים ספורים הושיבוהו במאסר... על עבודתו בהרבצת היהדות, ובעת החקירה ודרישה הראשונה - הזכירו לו אודות המאורע של פורים קטן עם כל פרטי הדברים שאמר בעת ההיא! ועד שגזרו עליו גזר-דין דהיפך החיים רחמנא ליצלן, ואח"כ - ע"י ריבוי השתדלות - החליפו את הגזר-דין לעשר שנים גלות, ואח"כ - לשלש שנים כו', עד לגאולה די"ב-י"ג תמוז (כידוע ומפורסם פרטי השתלשלות הדברים).

(התועדויות תשד"מ ח"ב, ע' 1066)

אמירת המאמר "וקבל היהודים" עושה רושם גדול. ראש היבסקצייה מאיים להתנקם בכ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע

לפנינו מכתב אחד הרבנים מסיון פ"ט - אשר כפי הידוע בין חסידים, מכתב זה נכתב ע"י כ"ק אד"ש מה"מ - ובו מתאר בפרוטרוט את שסיפר לו מר פוקס על חקירתו אודות אדמו"ר הריי"צ נ"ע (שהידיעה עליה הגיעה תיכף לכ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע, כפי שתואר לעיל) על התרשמותו העצומה - לאחר מכן - בעת אמירת המאמר "וקבל היהודים" בביהכנ"ס המוסקוואי, ועל תוכן פגישתו - לאחר שבוע - עם ראש היבסקצייה.

(המכתב נדפס בקונטרס שי"ל לימי הפורים ה'תשי"א, וכך כותב כ"ק אד"ש בהקדמה לקונטרס: "המכתב הזה מאחד הרבנים העסקנים אז ברוסיה ונותן מושג, אף שרק במקצת, על יחס הממשלה אל היהדות ששרר אז ברוסיה, ומהסכנה שהיתה כרוכה בימים ההם באמירת מאמר כזה, ובפרט בפומבי ובפרסום גדול".

כמו"כ נדפס בקובץ "התמים" עם ההקדמה דלהלן: "מכתבי רשימות מאנשים עדי ראי' הנותנים מושג קצת מתנאי העבודה והתעמולה הדתית ברוסיה המדינה בשנות תרפ"א-תרפ"ז ומספרים גם כן ע"ד הרושם הגדול של המאסר והגאולה בחדשי סיון-תמוז תרפ"ז"):

זה שנים אחדות אשר בחדשי שבט או אדר הנני מבקר לרגלי עניני דרישת צרכי הפסח בעיר מאסקווא. בשנת תרפ"ז בהיותה שנה מעוברת באתי למאסקווא בסוף אדר א'.

מר פוקס א. ל. - מי שהי' יו"ר הקהלה - סיפר לי אשר בהיות כ"ק אדמו"ר שליט"א, בתחלת אדר א' במאסקווא, קראוהו למוסד ג.פ.א. ושאלוהו:

האמת הדבר אשר הרבי שניאורסאהן הוא במאסקווא וקיבץ סכום גדול בשביל החזקת מוסדי הדת ואשר גם ממעריצי דת ישראל בחוץ למדינה מקבל סכומים גדולים למטרה זו. וארגן מאות צעירים להחזיק מוסדי דת היהודים בכל מרחבי המדינה. והרבה מאות אלפים חרדים בלי הבדל אם חסידים אם מתנגדים נשמעים לו ומכבדים אותו.

מסגנון הדבור הבין כי חברי הג.פ.א. המרכזי מעיינים בימים ההם אודות הרבי, וכי המצב רציני, ויען להם:

את הרבי שניאורסאהן מכיר הוא בטוב זה רבות בשנים בתור מתעניין ועסקן כללי לטובת היהודים. הכיר את אביו הרבי ש. הידוע אשר נטל חלק בראש כל עבודה ציבורית ולרגלי עבודתו הי' מבקר לעתים קרובות בעיר המלוכה.

בהיותי - ממשיך פ. דבריו - עוד תלמיד ב"ס הגבוה בלענינגראד ראה את אבי אביו הרבי אשר סיכן נפשו לבקר את השרים הכי נוראים אז, בדבר הפרעות אשר התחוללו אז בקיעו ובנייעו, ובחכמתו ותוקף דעתו פעל הרבה להשקיט את הרוחות הסוערות.

והרבי שניאורסאהן בהוה הוא איש אשר רוח בו במלא מובן המלה, ואם באמת הוא תומך במוסדי הדת - אנכי אינני יודע מזה, אבל אם אמת הדבר - הנה לא אפונה אשר שום עולתה נגד החוק לא תמצא במפעלו, הנני יודע אשר הנהו כעת במאסקווא אבל מטרת בואו נעלם ממני.

כשבאתי לביתי כבר חיכו עלי חבריי בהנהלת הביהכ"נ, בדאגם על אשר הפעם עכבו אותי בג.פ.או. יותר על הרגיל. לדעת מה היתה תוכנה של קריאה זו, לא חפצתי לפרסם הדבר, אמרתי להם מה שאמרת. וקראתי את אחד ממקורבי הרבי ואודיעהו הכל כאמור ויעצתיו אשר עוד בלילה זו יסע הרבי לביתו.

למחר ביום שני פגשתי בהאיש מקורבו של הרבי, שאלתי האם נסע הרבי? ויענני בשפה רפה, והבנתי כי עצתי לא נעשתה ואצטער על זה.

ביום החמישי, לפנות ערב בהלכי עם מכריי ראינו והנה ביהכ"נ הליובאוויטשי מואר בנרות רבים, הבית מלא מפה אל פה, ועם רב - שלא יכלו לכנוס - עומד במבוא ועל השליבות. ונשאל מה זאת? ויאמרו כי הרבי מליובאוויטש דורש מעל הבימה, ובהיות כי הלילה הוא ליל פורים קטן, הנה אחר הדרשה יהי' סעודת מרעים.

בשמעי רעד עבר בכל גופי, ובה בשעה הרהרתי אשר נכד זה ירש תוקף דעתו של אביו זקנו אשר סיכן נפשו לעמוד לפני הרשעים הנוראים בימי שלטון הישן בשביל טובתן של ישראל.

אני ומר ווענדיל נכנסנו לשמוע את הדרשה ואראה כי הרבי יושב על הבימה ונואם בקול אדיר ממושך, ותוכן מאמרו מבאר נס פורים הבא על ידי תוקף דעתו של ישראל בדור ההוא, אשר לא אבו לשמוע אל המלך - בעצת שריו - להתבולל עם עמו של אחשוורוש, וסיבת תוקפן של ישראל לעמוד בנסיון היו הכ"ב אלף נערי בני ישראל תלמידי של מרדכי, אשר בעת גזירת איסור לימוד התורה, אמרו למרדכי אתך אנחנו בין לחיים ובין למות, והם - הילדים והנערים - נצחו את שר השרים את המן הרשע, ומלחמה רוחנית זו היא מלחמה נצחית וישנה בכל דור ובכל מקום ורק בהחזקת לימוד התורה של תינוקות של בית רבן נחזיק מעמד כאמור מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשבית אויב ומתנקם.

לא אכחד אשר מלבד תוכן הדרוש הנה התלהבות הנואם - הבלתי מתחשב עם הקושיים והסכנה הכרוכים בעקבי נאום כזה - והקשבתם של השומעים פעל עלי רושם עז, והייתי

חפץ לשמוע המשך הדברים, אך פתאום ראיתי אנשים אחדים שעוררו בי חשד אשר מרגלים המה, ונעזוב את בית הכנסת.

מר וו. המכיר את החסידים יותר ממני אמר לי – בהלכנו מבית הכנסת מושפעים ביותר ממה ששמענו וראינו – כי הדרשה הלזו המלאה תוכן רב, ומתאים אל המצב של היהודים החרדים בהוה, בודאי תעשה רושם גדול. ודרכם של החסידים אשר כל דרשה ודרשה של הרבי – בלשונם נקראת בשם "מאמר" – חוזרים עלי' רבות פעמים ומדקדקים באותיותי', וכותבים אותה. ועל הרוב כותב אותה הרבי בעצמו, ומפרסמים ככל מושבי החסידים.

אחר שבוע נפגשתי עם מר ליטוואקאו – ראש היעווסעקציע – וישוחח אתי בענינים שונים, ובתוך דבריו התאונן לפני על הרבי שניאורסאהן אשר ארגן את ה"כלי-

אחר שבוע נפגשתי עם מר ליטוואקאו – ראש היעווסעקציע – וישוחח אתי בענינים שונים, ובתוך דבריו התאונן לפני על הרבי שניאורסאהן אשר ארגן את ה"כלי-קודש", רבנים, שוחטים, מלמדים, וראשי ישיבות בכל מרחבי המדינה ומחזיק אותם ואת מוסדי הדת, בתי טבילה, בתי כנסיות עם מגידי שיעורים חדרים ומלמדים.

בכל פנות שאנו פונים – אומר לי – לא רק ברוסיה הלבנה, או רוסיה הקטנה ורוסיה הפנימית אלא גם בפנות רחוקות כמו גרוזיא וטורקיסטן, הנה גם שם נמצאו ציריו ועושי דבריו של הרבי שניאורסאהן להחזיק מוסדי הדת.

שתי עובדות סיפר לי, אם אמת המה הם עדות נאמנה על האירגון הטוב.

(א) היהודים הגרוזינים – על הרוב – הי' להם איספּאָלקאַם משלהם. באחד הקיבוצים הנה זה כחמש שנים – מאז הותחל סידור היעווסעקציע – בטלו מוסדי הדת שהיו שם.

באחד הימים בא צעיר אשכנזי – הגרוזינים קוראים ליהודי רוסיא בשם אשכנזים – מדבר בשפה הגרוזינית כגרוזיני מלידה. וינאום ברבים נאום התעוררות להקים את מוסדי הדת, בית הכנסת, תלמוד תורה, בית טבילה, ובדברו קרא לפנייהם קטעים מספר החוקים הנותנים רשות להאזרחים להחזיק כל מוסדי הדת על הוצאותיהם המה.

הצעיר הזה נסע מעיר לעיר וממושב למושב בדברו נתן כבוד ותהלה להממשלה המכרת בזכותם של העובדים, ונאם להקים מוסדי הדת.

נאומיו ומראהו עשו רושם עז על שומעיו, ובכל מרחבי גרוזיא במושבי היהודים נתעוררה תנועה דתית נלהבה.

באחד הישובים הנה בקרוא הצעיר את קטעי הדינים כאמור, טעה האיספּאָלקאַם וחשב כי צעיר זה הוא שליח מהמרכז, ויתלהבו במאד מנאומו ויחליט – בדעה אחת – כי תיקון

היעווסעקציע: הסניף היהודי של מפלגת הקאָמוניסטן. איספּאָלקאַם: ועד הפועל של מועצה העירונית.

בית הטבילה יהי' על הוצאותיו של האי־ספּאָלקאָם. ובזמן קצר הביאו החלטתם מהכח אל הפועל.

ב) מאז הוקם השלטון, הנה במשך כשתי שנים בערך, הרי כמעט בכל מושבי הגרים נוסדו ועדי היעוֹסֶעֱקִיעַ ועבדו בטוב, אך פתאום קמו צעירי הגרים לנגד ועדי היעוֹסֶעֱקִיעַ ויגרשום מהכפרים שהם יושבים שמה, באמרם כי חוקי המדינה מרשים להאזרחים להתנהג בכל עניני הדת כחפצם המה, ומני אז הותחלה שם תנועה דתית נלהבה, תקנו בתי התפלה שלהם, קנו להם עוד ספרי תורה'ס תיקנו בתי הטבילה, ומלמדים את ילדיהם בחדרים ויש להם מלמדים יהודים מפלכי מינסק, וויטעבסק ומאָגילעוו.

ואחרי חקירה ודרישה במשך כמה חדשים נודע לנו – בהמרכז – כי כל אלה הם תוצאות פעולותו של הרבי שניאורסאָהן אשר שלח בכל מרחבי המדינה את שלוחיו ותומך בכל מוסדי הדת בסכומים גדולים.

פוכס: אמרתי לליטוואַקאָוו, הלא אמת הדבר אשר החוק מרשה להאזרחים להתנהג בכל עניני הדת כחפצם ויכולים המה האזרחים להחזיק את כל מוסדי הדת על חשבון עצמם, ומה חטאו של הרבי שניאורסאָהן בזה שמפרסם את חוקי המדינה.

בג.פ.או. – עונה לליטוואַקאָוו – כבר יודעים חטאו של הרבי שניאורסאָהן, ואנחנו – סיים בקצף – החלטנו לעקרו מן השרש, וכבר נצבר אצלינו החומר הדרוש לזה.

תוכן שיחתו של ליטוואַקאָוו מסרתי לאחד ממקורבי הרבי, ואני דואג אשר לא יהיו תוצאות רעות מזה.

ככל הדברים האלה סיפר לי מר פ. סוף אדר א' תרפ"ז.

(קובץ "התמים" חוברת ז, ע' עו, ספה"מ תרפ"ז ע' רפח, ספה"מ תשי"א ע' 195)

פורים תרפ"ז: כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע מתוועד ודורש מהחסידים לעמוד על חינוך בניהם במסירות נפש ממש!

לפנינו אגרת כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע, מתאריך ט"ו חשוון תרפ"ח – בה מספר על אוירת התוועדות בפורים תרפ"ז ותוכן הדברים שדיבר, שעל חלקם מתבטא "כך סיפרו לי"...

. . על פורים באו הרבה אורחים, ובעת הסעודה ת"ל חזרתי דא"ח, ואחרי כן כמנהג העולם שתייתי מעט, ואפשר יותר מהרגיל, און אייפין הארצין איז גיוען אן גיזאלעט, וכנהוג מתחילים לדבר בעניני חיזוק הדת, עד שהתגלגלו הדברים בהנוגע ללימוד עם

נתקבצו מאות אנשים, מאלו אשר י"ב שנים מקודם היו בירושלים דחסידות היא ליובאוויטש, ועומדים עתה באותו מעמד והרגש אשר עמדו אז, ברעיונות טהורים

נערים קטנים, וביני לבניי הבקבוק מתרוקן וכוסי רוי', ואנ"ש והתמימים יחיו מנגנים בהתעוררות גדולה ובמרירות עצומה.

בה בשעה, המחזה הי' מלהיב במאד, בזכרונות ימי קדם, בהיותנו בירושלים דחסידות היא ליובאוויטש, והמקדש מעט עמד על תילו, וכהנא רבא קדש הקדשים מכהן פאר, מאות חסידים ואנשי מעשה סובבים חונים עליו, ומאות תלמידים יושבים או עומדים על הקורות בזאל הגדול וכולם יוקדים כיקוד אש, והמחשבה מרקדת ורצה מענין לענין, עת צאתנו מליובאוויטש, גלות אריאל, גלות רוסטוב, דירת רוסטוב, סלאוויאנסק, החזרה לרוסטוב מעון החדש, חליפות הממשלות, מלחמת אחים, מצב המלחמה, הפחדים, השמועות מבהילות ממעשה הבאנדעס השונים, הסתלקות אור המאורות, היתמות, הבדידות, החולי, הרעב הנורא, סגירת הישיבה, החיפושים, כתבי המלשינות, העלילות, הכרח היציאה או הבריחה מרוסטוב, הביאה לפטרבורג, הגלות והדחקות, תחלת ההסתדרות, הקושי והכובד מכל צד ופינה, הפחדים האיומים ועתה (כלומר בשעה ההיא), יושבים ת"ל במעון רחב ידים בטבור העיר בבירת ליענינג', בדירת מי שהי' שר הצבא פוליאנוב (אשר איש יהודי לא הרהיב עוז גם לעבור דרך החצר ההוא). ת"ל נתקבצו מאות אנשים, מאלו אשר י"ב שנים מקודם היו בירושלים דחסידות היא ליובאוויטש, ועומדים עתה באותו מעמד והרגש אשר עמדו אז, ברעיונות טהורים ובהרגשים זכים, מסורים ונתונים אל הקדש, הם אינם אשמים כלל על אשר אין להם אותו הרועה נאמן אשר דרוש להם, מוסר כליותי, בדכדוכה של נפש והרגש פנימי.

כל השעה ההיא ישבתי וידי על פני והדמעות התגלגלו בפרץ רב, כמובן אשר אלו שהיו באותו מעמד, הנה התלהבו מזה עוד יותר, והגביהו קולם בשיר וזמרה מאותם הניגונים אשר הם בעצמם (בלי שום זכרונות) מעוררים את הלב, ובפרט בעת שהכל עולה בזכרון, וק"ו בן ק"ו בעת שהלב היא פתוחה ובהתרגשות בלתי מוגבלה.

כל אלה יחדיו פעלו עלי רושם עז, ולפתע פתאום כאלו ירדתי מענני מרום, או עליתי מתהום רבה, עמדתי ממקומי (כן סיפרו לי) כולי נלהב ורועד ואפתחה פי, בדברים כאלה.

אחים, יהודים בכלל ואנ"ש והתמימים בפרט, כולנו היהודים הנמצאים ברוסי', עומדים באותו מצב בו עמדו אבות אבותינו כשיצאו ממצרים, המדבר משני הצדדים, הים מלפנים ופרעה וחילו מאחור. כל יהודי צריך לדעת וכל אחד שימסור זאת בשמי לחברו, שלפי חוקי הממשלה, יכול כל יהודי לקיים כל המצוות בלי שום הפרעות, כל אחד יכול לתת את בנו ללמוד אצל מלמד כו' וכו'.

אחים יהודים! המדבר השומם הוא משני הצדדים והמצרים - ה"ביסקציי" - נוגשים מאחור, מר לנו מאד, אין לנו שום דרך ושום ברירה, מלהשליך את עצמנו בתוך ים של מסירות נפש, בים של בטחון. כל יהודי הנמצא ברוסי' מבלי הבדל עדה, גיל ומעמד, בעלי

אנשים ונשים, כולם יחד צריכים לדעת שיהודים אנחנו והולכים אנו למסור את נפשנו בפועל ממש, להישרף חלילה עבור התורה והמצוות, ולזכות – לבנים ולבני בנים

בתיים ואינטליגנטים, צריכים לזכור את תקופת האינקוויזיציה בה נשרפו ונשחטו עבור תורה ועבור מצוות, כל יהודי צריך לומר רק זאת שהוא יהודי ושיראה זאת בפעילות של השתתפות ביסוד "חדר". כל יהודי שיזכור רגע זה, יהודים בואו ונשליך את עצמנו בתוך אש המסירות נפש. כל אחד שיזכור שלוקחים ממנו את ילדיו, רוצים לעשות מכולנו ערירים ר"ל, מחויבים אנו כולנו מבלי הבדל אם רבנים, שוחטים, מלמדים, בעלי בתיים, סוחרים, רוכלים, משפטנים, רופאים, אנשים ונשים, כולם יחד צריכים לדעת שיהודים אנחנו והולכים אנו למסור את נפשנו בפועל ממש, להישרף חלילה עבור התורה והמצוות, ולזכות – לבנים ולבני בנים.

יהודים! הסבירו אחד לשני את המצב האיום למה שהובילנו השקצים היבסקציה ימח שמה, זכרו מי הוא שונאכם, כל אחד מכם שיעורר הרגשתו האלקית הנמצאת בו וילחם עם השונא המר, עוכרי ישראל ביבסקציה ימח שמה, יהודים סבלו רבות, ובכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם, רוצים ח"ו לשמד יהודים, זכרו והצילו עצמכם כשעוד יכולים להציל, הקימו חדרים, לכו לבתי הכנסת ולימדו בהם בכל יום, החזיקו בדרך ישראל סבא ויתן לכם ה' בנים ובני בנים כו' וכו'.

אח"ז (סיפרו לי) אשר ישבתי על כסאי ובכיתי בכי רב, אבל איש לא נגע בי, ובחדר הי' רעש גדול פנימי והתעוררות עצומה, וכה עבר כשעה, ואחרי כן הנני זוכר כי הגידו לי אשר כבר שעה חצי הששית בקר (התחלת הסעודה היתה בערך 4 ובשעה 7 בערך באמצע הסעודה, עוד קודם אמירת דא"ח התפללנו תפלת ערבית) והמשכנו את הסעודה בשתי' ושמחה ודיבורי התעוררות וניגונים עד עלות השחר שעה חצי השמיני וחסל סדר פורים".

(נדפס באנ"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"א, ע' תרלב, ובתרגום ללה"ק בלקו"ד ח"ה, ע' 7-1285)

לפנינו מכתבו של החסיד ר' אליהו חיים אלטהוויז הי"ד, בו הוא מתאר מאורעות נוספים בהתועדות הנ"ל:

.. גם ה"פורים" דאשתקד – תרפ"ז – לא הי' בדוגמא ובערך, גם מקצת מן המקצת, לימי הפורים בכל השנים שעברו. את אשר שמענו וראינו בעת סעודת פורים הזאת – לא שמענו ולא ראינו לא אנחנו בכל ימי חיינו, ולא אבותינו ואבות אבותינו, דיבורים ודברים נוראים, מאד מבהילים ומפחידים את רואם ושומעם. והן אמת כי לא בהיסח הדעת בא לנו ה"פורים" המובדל מכל ימי הפורים והמיוחד ל"תרפ"ז" ברוב תמיהתו ופליאותו, ברוב יגונו,

הרה"ח ר' א"ח אלטהוויז ע"ה

עצבונו וצערו. כי מראשית השנה הרגשנו כולנו וביתרון את ההעלמות וההסתרים גם כן לא כבכל פעם ופעם, המכשולים הרבים אשר הפריעו אותו בעבודתו הקדושה כל ימי החורף על כל צעד וצעד ממש . .

ומבלי התחשב עם כל הצרות והמצרים האלו שלח רבינו שליט"א במסתרים ובהצנע, צירים מיוחדים ממשולחיו ועושי רצונו, וציווה עליהם לייסד בכל עיר ועיר גדולה וקטנה שם, חדר לתינוקות של בית רבן על חשבוננו, ואת שמו לא יגלו לשום בן אדם, לשלם לכל מלמד תינוקות של בית רבן בעד חודש או חדשיים שכר לימוד, לפזר בכל המקומות "העתקות" מסעיפי הקאדעקס [=החוקה] אשר מותר ללמד עם שלשה ילדים ובאם יארע להם איזה עיכוב מצד ה"יבסקציה" או איזהו מקרה לא טהור הנוגע לדת, יודיעו תיכף ל[משרד] היהודי לכל עניני הדת שיסד רבנו במוסקבה.

ובכלל צוה רבנו לשלוחיו אשר יטיפו וידרשו מעל הבימה בכל בתי כנסיות ובתי מדרש דכל עיר ועיר, לחזק את לב ישראל ולקרבהם לאביהם שבשמים על-ידי אמירת דא"ח, לקבוע אשר בכל יום בין מנחה למעריב, יאמר אחד לפני הנאספים, ללמוד "עין יעקב" וספרי מוסר, ומטרתם תהי' להגביהם [במצב] רוחני ומוסרי מנפילתם העצומה, בנפש וברוח ר"ל.

וברוב חסדי ה' כי לא אלמן ישראל, ובכל עיר ועיר מצאו המשולחים יהודים תמימי-דעה אתם, אשר התחברו אליהם בחמימות וברוב התרגשות וחיש מהר נתייסדו חדרים וחברות "עין יעקב" למאות כן ירבו, ולשמחת רבינו שליט"א אין קץ. אבל לרוב דאבוננו אכן נודע הדבר גם לה"יבסקציה" ולא ארכו הימים נתפסו ונאסרו המשולחים על ידם, ובשנת

במהלך התוועדות פורים תרפ"ז:

ר' יעקב זוראוויטשער יושב על הריצפה ומנגן 'קול ביער'...

[כ"ק אדמור"ר שליט"א צוה לנגן "כי בשמחה תצאו", ובאמצע הניגון הפסיק, ואמר:] השעה מאוחרת נו, וצריכים להזדרז. והעצה לזה – הו"ע השמחה, שכן, טבע האדם שכאשר עושה דבר מסויים בשמחה, אזי העש' היא בזריזות, וגם בהצלחה. ינגנו איפוא בשמחה, ובמילא ייעשו כל הענינים בזריזות ובהצלחה.

[הקהל המשיכו לנגן – בשמחה רבה. ואח"כ אמר:] בפורים תרפ"ז, לאחרי שכ"ק מו"ח אדמור"ר סיים את ההתוועדות וחזר לחדרו, נשאר עדיין מהמסובים להתוועדות, וביניהם הי' גם החסיד ר' יעקב זוראוויטשער, ואז התיישב על הרצפה, וניגן הניגון "קול ביער". ינגנו איפוא גם עתה הניגון "קול ביער".

(שיחור"ק (בלה"ק) תשי"ג ח"ד, ע' 170)

והוא ציווה לכתוב
 בשמו שמי שיש
 לו בן וימסור אותו
 ללמוד בבתי הספר
 של הסובייטים או
 היבסקיים, לא יוציא
 את שנתו, חו"ח, האם
 תכתבו? זכרו את
 אשר אומר לכם

תרפ"ז נפסקו עבודתם ונגרשו לעיר מקלט סיביר ה' ירחם עליהם ויוציאם למרחב...

אנחנו המקורבים אל בית רבינו שליט"א וידענו את מכאוביו הרבים מבית ומחוץ ולא נעלם הי' מאתנו מהעדת מרעים אשר סבבו אותו, והצרות רבות אשר איכפוהו, וכי במסותרים תבכה נפשו, יומם ולילה, לא ישקוט ולא ינוח, ועומד במלחמה תמיד כל היום עם האוחזי חרב נגדו הגלויים ושאינם גלויים, ביכלת[נ] הי' אז לשער ולתאר, כי הדאגה בלבו הצפונה וטמונה ישיחנה בעת התגלות בסעודת פורים, ובזמן שחייב הוא [איניש לבסומי בפוריא]... ישפוך את שיחו מלבבו המלאה.

אבל את אשר שמענו וראינו ובפועל לא שערנו, ולזה לא פיללנו, הפורים הזה הי' יחידי במינו ונשתנה מכל השנים בכל הפרטים, התרגשות עצומה, פנים נעצמים, עיניו מקור דמעה, עורו ובשרו אדמו מפנינים, בהגיגו תבער אש בקול חזק מאד, דברים מבהילים ומפחידים אשר אוזן לא שמע עד הלילה ההוא, השתפכות הנפש ממש.

ויהי בחצי הלילה ויעמוד על רגליו באמצע הסעודה, ויתן ידיו על כתונתו להפשיטה מעל לבו, ויך באגרופו על לבו הערומה והפתוחה בכח גדול וחזק ויקרא אותי בשמי ליקרב אליו, וחיש מהר נגשתי לשמוע וידבר אלי כדברים האלה אות באות ממש, "א-ל-י-ח-י-ם, א-ל-י-ח-י-ם", שתי פעמים הדגיש את שמי בקול רם, פאר א יאהרן האב איך אייך גיהייסען שרייבען, האט איהר ניט געפאלגט! במילא האט איהר אַ גאנץ יאהר צרות, איצט הייס איך אייך שרייבן אין אלע שטעדת און שטעדטלאך בזה"ל: מיר האבן געהאט אַ רעבין האט ער אונדז גילאזט אַ זוהן וואס דאס איז פאר אַ פרי? ווייסן מיר נישט (בינתיים הי' מאמר המוסגר אשר קשה להעלות עלי גליון) האט ער גיהייסן שרייבן פון זיין נאמען אז ווער עס האט א זוהן און וועט איהם אפגעבן לערנען אין אַ סאוועטסקע יעווסקעציע שקאלא וועט ער ניט מוצא שנתו זיין, חו"ח, וועט איהר שרייבען? גידיינקטזשע וואס איך זאג אייך [אשתקד הוריתי לכם לכתוב, ולא צייתתם! במילא סובלים אתם כל השנה צרות, כעת אני מצווה אתכם לכתוב לכל הערים ועיירות בזה"ל: היה לנו רבי והשאייר לנו בן, איזה פרי הוא? אין אנו יודעים (בינתיים היה מאמר המוסגר אשר קשה להעלות עלי גליון)]

והוא ציווה לכתוב בשמו שמי שיש לו בן וימסור אותו ללמוד בבתי הספר של הסובייטים או היבסקיים, לא יוציא את שנתו, חו"ח, האם תכתבו? זכרו את אשר אומר לכם] והכפיל הדברים האלה עוד הפעם ועוד הפעם בלשון זה ממש, וכמה פעמים הכה בחזקה באגרופו על לבו, וממש נפשו יצאה בדברו.

ואח"כ קרא אותי עוד הפעם ויאמר בפנים צוהבות ושוחקות בזה"ל ממש, מראה באצבעותיו על לבבו הטהורה והערומה ואומר: "אז איהר וועט זעהען אז דער גוף ברענט (ח"ו וחו"ח) זאלט איהר קיין רחמנות ניט האבן היט דיא קאפ [כשתראו שהגוף בוער, חלילה, אל תרחמו, שימרו על הראש]...

קרא אותי עוד הפעם ויאמר בפנים צוהבות ושוחקות בזה"ל ממש, מראה באצבעותיו על לבבו הטהורה והערומה ואומר: כשתראו הגוף בוער, חלילה, אל תרחמו

הדברים הנוראים והאימים האלה נאמרו ונשנו כמה פעמים ברעש גדול ובהתלהבות גדולה כלפיד אש ובעמידה על רגליו, ובאותה שעה פחד גדול ונורא נפל על כל הנאספים עד אשר לא מצאנו לפנינו מקום לעמוד וממש אבדנו מקוצר רוח, עד אשר ידידנו הישיש הרמ"ש חן ש' מנעווייל לא התאפק ולא הי' מעצור לרוחו עוד וירבה עוז בנפשו לאמור כדברים האלה: "רבי מיר קענען ניט, מיר ווילן ניט הערן אזעלכע ווערטער, מיר דארפן א רבי'ן דא למטה ממש" [רבי, אין אנו יכולים, אין אנו רוצים לשמוע דברים כאלה, צריכים אנו לרבי כאן למטה ממש], והסכמנו כולנו אנ"ש בתודה על דבריו, וכעין הודעה ומחאה יחדיו צעקנו כולנו "יע-יע-גירעכט - מאיר שמחה מיר האלטן אלע אזוי" [נכון, נכון, מאיר שמחה, כולנו סוברים כך].

על דברינו אלה פנה אל הרמ"ש ש' הנ"ל ואמר בזה"ל ממש אות באות: "איך האב גיפרעגט דעם טאטען, וויא ניקאלייא? האט דער טאטע גיענפערט יע ווי ניקאלייא" [שאלתי את אבא, האם כמו ניקאלייא? ואבא ענה: כן, כמו ניקאלייא], הדברים האלה דיבר בקצרה ונפלאים היו מעינינו וכחידה סתומה אין גם אחד יודע פתרונה, הוא שליט"א ראה התמהוהו על פנינו, ויענה בקיצור "המעשה הלא ידוע הוא" ואמר הרמ"ש ש' אליו

כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע בהתוועדות פורים תרפ"ז:

לי עדיף 30 ילדים שילמדו, ואם לא אין לכם איתי שייכות...

"און איר איטשע איר זאָלט מאַכן דרייסיק רובל . . מיר איז בעסער דרייסיק אינגעלעך זאָלן לערנען . . און אַז ניט, זייט איר זיך, אַ ערלעכער איד, וועט איר אַ גאַנצן טאָג לערענן און דאָוונען אבער מיט מיר זייט איר כלל וכלל קיין שייכות ניט [=ואתם איטשע שתעשו שלושים רובל . . לי עדיף שלושים ילדים שילמדו . . ואם לא, הרי אתם של עצמכם, יהודי ירא שמים, תלמד ותתפלל כל היום, אבל איתי אין לכם שום שייכות כלל וכלל]".

(משיחת פורים תרפ"ז)

שליט"א אנחנו לא נדע ובקשתינו לספר לנו, וסיפר לנו בקול נמוך המעשה הנוראה, והיא: "ניקאלאיי הראשון" כשהי' עוד יורש עצר אצל אביו פאוועל שלא אותו הקיסר פאוועל, על מאנעוורעס, באשר רצה לידע כשרונותיו של בנו היורש עצר בעניני קשת חרב מלחמה ומערכי צבא ואם מוכשר הוא ליצא למלחמה ביום קרב והוא ניקאלאיי הי' איש מלחמה מנעוריו ויעשה חיל מאד בהמערכה של המאנעוורעס ההיא, ואחרי אשר השכיל והצליח וישבע עונג רב, ויחתום בטבעת יורש עצר ליתן מתנות להגדוד ולשרי הצבא כמנהג המלכים אשר מלכו אז את זאת עשה מבלי התייעץ לא עם אביו המלך ולא עם שר הכסף.

ויהי בהגיע אל המלך את שמע הצלחתו בהמערכה וע"ד חתימתו ע"ד המתנות ויחד המלך בהצלחת בנו, וגם נעשה חידודין מהמתנה הגדולה אשר היתה לא לפי ערך קופת אוצר המלך, ויחר מאד להמלך, ראשית על התערבו באלה אשר לא ניתן לו רשות מהמלך, והשנית מהעודף והיתר אשר לא לפי כחה של המלוכה אז, ויקרא את בנו הנ"ל להיכלו ויאמר לו, הנני נותן לך הודאה ותודה רבה עבור השכלתך ורוב בינתך וכשרונותיך בהמאנעוורעס אשר הצלחת במ אפס על אשר הסכלת עשה בעודף המתנות אשר הרשת לחתום בלתי רשותי ומבלי התייעץ עם מי, עבור זה ענוש ושפוט אתה להיגרש מעיר המלוכה על שתי שנים. האב איך גיפרעגט דעם טאטען! ווי ניקאלאיי? האט ער גיזאגט: ווי ניקאלאיי [ושאלתי את אבא: האם כמו ניקאלאיי? ואמר: כן, כמו ניקאלאיי].

ויהי בכלותו לספר המעשה הנוראה הזאת, אימה ופחד נפלה עלינו כולנו כי לא כל מוחא סביל, וכשל כוח הסבל, ולא הי' מעצור לרוחנו לשמוע עוד דברים חדים ובווערים כאלה, הפחד אשר פחדנו הי' בכפליים, ראשית יען אשר ניבא לנו עתידות מבחילות ומפחידות את לבב שומען, וממש פרחה נשמת כל אחד ואחד על כל דיבור ודיבור שלו, ובכדי שלא יוסיף עוד להינבא כדברים האלה מוכרחים היינו נגד הדרך ארץ ליכנס בדבריו באמצע הדיבור להפסיקו.

והשנית כי ידענו ובעינינו ראינו את המשולחים אשר נשלחו מהיעווסקציא לשמוע את אשר ידבר לפנינו בהפורים הזה, והם עמדו כל העת בקצה האחרון של השלחן, מול פניו ממש ושמעו את כל הגה אשר יוצא מפיו הק' ולא נעלם הי' מאתנו הסכנה הגדולה החופף עליו ר"ל מהרשעים האלה, כי הוא שליט"א בידעו אשר בכל היותו בל"ג [בלנינגראד] לא עברה גם יומא דפגרא אחת אשר לא ישלחו הרשעים האלה בעולתה ידיהם להעמיד בביתו הפתוחה והרחבה תמיד, מרגלים לידע מהנעשה בהיכלו ומה ידבר אתנו אנ"ש, והי' נזהר מאד כפעם בפעם בדברים, להזכיר את שם הרשעים והחטאים האלה. אפס בלילה הזה נשתנה טעמו, ומבלי התחשב כלל וכלל עמהם אשר עמדו נגד פניו ממש, קלל אותם בפניהם קללה נמרצת הרבה פעמים ובכל פעם אשר הזכיר את שמם הוסיף ואמר בזה"ל "די יעווסקציא ימח שמם" איך ווייס אז זיי זענען דא איך האב פאר זיי קיין מורא ניט

[היבסקציה ימח שמם, יודע אני שהם נמצאים כאן, אין אני רוא אותם] ובכל פעם ופעם אשר הזכיר את שם היעווסקציא, אנחנו היודעים ומכירים אותם הבטנו על פניהם וראינו אותם מתביישים אזיל חיורא ואתי סומקא, ונתמלא כעס ורציחה באותה שעה, ונגלה הי' לפנינו הרבות מחשבות אשר בלבכם אז, ואת אשר צופי' לנו מזה תוצאות לא טובות.

ולפיכך החלטתי אני בעצמי להשתדל בכל השתדלות להפסיק את הסעודה ולא מצאתי יותר טוב לפני מלקרוא את הרבנית הגדולה שליט"א מהיכלה שהיא תפעול עליו שליט"א, וכן עשיתי, נכנסתי אליה וספרתי לה מהנעשה וכי רואה אני בזה סכנה גדולה ח"ו לפניו שליט"א, היא ש' הבינה בטוב ורעדה גדולה אחזתה, ותמהר האשה הגדולה ותרץ להחדר הגדול, כל אנ"ש שי' בראותם אותה שמחו לקראתה כי כולם הבינו כוונתה בבואה החדרה ופינו לה דרך ליגש אליו שליט"א.

ויהי בהתקרבתה אצלו והוא שליט"א עומד על רגליו, ותיכף עוד טרם התחילה לדבר אתו ויפן אלי' ברוב כבוד ודרך ארץ ויתחנן אותה בדברים האלה: "מאמע גיי צו זיך אין צימער זאגן א קפיטל תהלים און ויינען קיינער זאל ניט זעהן, דאס העלפט" [אמא לכי לחדרך לומר פרק תהלים ולבכות שאף אחד לא יראה, זה עוזר] ובדברו נשפכו דמעות מעיניו הטהורות ויזלו כמים רבים על לחיו, היא שליט"א בראותה את רוב דמעותיו החמות התחילה ג"כ לבכות ובכו תרווייהו ודממה קלה עברה בעמדם כך, זה כנגד זה, בלחישה ובכי בלי אומר ובלי דברים. המחזה הנוראה הזאת, עשתה רושם חזק על כולנו ונתגלגלו דמעות אין קץ מעיני כל. אחרי הרגעים הרועדות האלה אמר לה רבינו שליט"א בזה"ל: "איך טו אליין גארנישט... איך האב גיפולט באם טאטען" [אין אני עושה מעצמי שום דבר... פעלתי אצל אבא], והיא בדמעות שליש מתחננת לפניו לרחם על בריאותו להפסיק הדיבור להניח ולהינפש לעזוב את החדר הזה, ליכנס לחדר השינה, וככה הרבתה לדבר על לבו

יוסף יצחק! שתהיה לך מסירות נפש בפועל, לא רק בכח...

במחשבתי מצטייר אותו המחזה של יום הששי ח' אדר תר"פ בקר באמור הוד כ"ק אממ"ר הרה"ק דברי קדש האימים הנ"ל, ואת דברי קדשו באמרו: "יוסף יצחק! עבור הרבצת תורה ביראת שמים והחזקת היהדות שתהיה לך מסירות נפש בפועל לא רק בכוח".

ואישן וראה את הוד כ"ק אממ"ר הרה"ק במחזה כאלו הוא יושב בחדרו אצל השלחן אשר בין שני החלונות בכותל המערבי, בבגדי יום טוב, המנורה באמצע החדר, דולקת עם עיטור נרות ועל השלחן עומדים שני נרות וספר פרי עץ חיים פתוח, וכשנכנסתי הניח את המטפחת האדומה של משי על הספר הפתוח — שער הפורים פרק ו' סוד מרדכי ואסתר להרח"ו ז"ל — ויואל לאמר לפני קדשו רצינים מאד: "מפני מה אתה בוכה הלא משנכנס אדר מרבים בשמחה, ואם עבודתך תכבד עליך ביותר תזכור את הזרתני לך למסור נפשך על הרבצת תורה ביראת שמים ועל החזקת היהדות בפועל ולא רק בכח". ואיקץ, ואביט על השעון והנה שעה ה-ג' ואישן שנית ושנתי ערבה לי ואנפש היטב.

(יזמן תרפ"ז - לקו"ד ח"ה, ע' 99-1298)

דברים רכים עד אשר נתעלף מרוב חולשה ואפיסת הכוחות, ויובילו אותו שליט"א לחדר השינה, ויצוקו מים קרים על ראשו אחרי עשרה מינוטין בערך עלתה בידם שיפקח את עיניו.

את מצב כל אנ"ש ש' הנשארים בחדר הגדול אחר צאתו מתעלף ואחרי כל הדברים אשר שמענו בלילה ההוא, אין עט סופר לתאר אף מקצת מן המקצת, כל אחר ואחד הביט על חבירו ובתמהון וביאוש כאיש עובד עצות, כולנו נאלמנו דומי' ארוכה וכמו ראינו במוחש אשר ספינתנו נטבעה בים ואין בידינו להצילה, מרגישים אנחנו כולנו כי שריפה גדולה ח"ו לפנינו ואין לאל ידינו לכבותה.

וכל אחד שואל את חבירו השמעת? ההבנת? אל מה ומי ירמזון מיליו? התזכור ותבין את השאלה "ווי ניקאלאיי?" והתשובה "יע ווי ניקאלאיי!" והמעשה? מניקאלאיי עם המאנעוורעס, השמעת את אשר אמר לזלמן? והלא הם האגענטין... [הסוכנים מרגלי היבסקציה] שמעו כל מלה ומלה, וכן כל קללה וקללה? והמאמר לזלמן הלא הוא, תוכן דבריו הקדושים כל הלילה ה' כמעט בסגנון אחד ובענין אחד והוא להזהיר הגדולים על הקטנים לשמור את נפשם של הקטנים מהחדרים המסוכנים של אחינו שונאינו ה"יעווסעקציא" ולהתרחק מהם עד מסירות נפש ממש.

וכמו למשל פנה לאחד מאנ"ש מנעוויל וזלמן שמו ואמר לו... זלמן אז מען וועט מאכען א קליעטקא פון קרוקינע בעראזאוויא האלץ און מ'וועט דאס אנצינדען און מ'וועט דיר זאגען קלייב זיך אויס, אדער גיב אוועק דיינע קינער אין זייערע שקאלע, אדער ווארף זיך אריין אין פייער, זאל איך דיר זלמן, זאלסט זיך אריין ווארפען אין פייער לאזען זיך פאר ברענען חלילה און ניט אפגעבען דיין קינד צוא זיי שקאלא [זלמן, כשיעשו מדורה מעצים מיובשים ויאמרו לך בחר לך אחת מהשתים, או שתמסור את ילדיך לידי בתי הספר שלהם או השלך עצמך אל תוך האש, היודע אתה מה לעשות? - עליך להשליך עצמך אל תוך האש ובלבד שלא למסור את ילדיך לידי בתי הספר שלהם...].

ובסגנון כזה ה' דיבורו כל הלילה ההוא עד התעלפותו, אנחנו כולנו חכינו עד אשר ישוב ויבוא אלינו לברך ברכת המזון, ורק אחרי שתי שעות שבה רוחו אליו ויבוא החדרה וישב על מקומו ולא דיבר עוד חצי דבר מענין הנ"ל.

אחרי הפורים הזה נפלה ונשפלה רוח כל אחד ואחד מאתנו, הרגשנו כי עליו לחכות על איזה אסון, מיצר ודואג כל אחד בפני עצמו, ומתאפק לא לגלות לחברו שלא להוסיף לו עצב, וביותר ה' נראה ונגלה מצבה של העת [הזאת] על בעלי רגש, ולא אגזם אם אומר אשר בחוש ה' ניכר הפחד על פניהם, ופעמיים בכל יום היינו מבקרים את בית רבינו שליט"א הקרוב, והדרים מחוץ לתחום, שאלו אותנו על-ידי הטלפון כמה פעמים ביום את שלום בית רבי...".

(לקו"ד ח"ה, ע' 1393-1386)

היה לנו רבי והשאיר לנו בן
 והוא ציווה לכתוב בשמו שמ
 שיש לו בן וימסור אותו ללמוד
 בבתי הספר של הסובייטים או
 היבסקיים, לא יוציא את שנתו,
 חו"ח, האם תכתבו? זכרו
 את אשר אומר לכם. והכפיל
 הדברים האלה עוד הפעם
 ועוד הפעם בלשון זה ממש,
 וכמה פעמים הכה בחזקה
 באגרופו על לבו, וממש נפשו
 יצאה בדברו...

(מהתועדות פורים תרפ"ז)

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר

לע"נ

הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש
ע"ה בן הרה"ח ר' בן ציון ע"ה

שפריצר

נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ

נדפס ע"י

בניהם הרה"ת ר' שמואל

ור' יעקב שי' שפריצר

לע"נ

הרה"ח ר' שמואל אליעזר
הלוי בן הרה"ח ר' דוד הלוי
ע"ה אריאל

נלב"ע יו"ד אדר ה'תשע"ב

יה"ר שיזכה תיכף ומיד
לעילוי הנשמה הכי גדול
בהתלבשותה בגוף גשמי
בתחיית המתים תיכף ומיד
ממש בהתגלות כ"ק אד"ש
מלך המשיח